

საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს

სკოპინგის დასკვნა N 32

28.04.2020

საქმიანობის დასახელება: საყდრისის საბადოზე კარიერებიდან და ფუჭი ქანების სანაყაროებიდან დრენირებული დაბინძურებული წყლების გამწმენდი ნაგებობის მოწყობის და ექსპლუატაციის პროექტი;

დაგეგმილი საქმიანობის განმახორციელებელი: შპს „RMG Gold“;

დაგეგმილი საქმიანობის განხორციელების ადგილი: დმანისის მუნიციპალიტეტი;

განაცხადის შემოსვლის თარიღი: 17.03.2020;

მონაცემები სკოპინგის ანგარიშის შემდგენელის შესახებ: შპს „RMG Gold“

ძირითადი საპროექტო მონაცემები:

სკოპინგის დასკვნის მიღების მიზნით სამინისტროში შპს „RMG Gold“-ის მიერ წარმოდგენილია საყდრისის საბადოზე კარიერებიდან და ფუჭი ქანების სანაყაროებიდან დრენირებული დაბინძურებული წყლების გამწმენდი ნაგებობის მოწყობისა და ექსპლუატაციის პროექტის სკოპინგის ანგარიში.

შპს „RMG Gold“-ის სასარგებლო წიაღისეულის გადამუშავების (საყდრისის საბადოს მადნის გროვული გამოტუტვის სწარმოო უბნის ექსპლუატაცია) პროექტზე 2014 წლის 3 აპრილს გაცემულია N15 ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნა. აღსანიშნავია, რომ სსდ გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტის უფროსის 2015 წლის 15 დეკემბრის #DES5150000530 ბრძანების საფუძველზე, ზემოაღნიშნული დასკვნით გათვალისწინებული პირობებისა და გარემოს დაცვის სფეროში მოქმედი კანონმდებლობით დადგენილი ნორმების შესრულების მდგომარეობის შემოწმების შედეგად გამოვლინდა რიგი სანებართვო პირობების დარღვევები, რაზეც სსდ გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტის 2018 წლის 10 აპრილის (#000906) ადმინისტრაციული მიწერილობით კომპანიას განესაზღვრა დარღვევების აღმოფხვრისათვის გასატარებელი შესაბამისი ღონისძიებები და გონივრული ვადები. ადმინისტრაციული მიწერილობის თანახმად, კომპანიას განესაზღვრა ვალდებულება სანიაღვრე და კარიერული „მჟავე“ წყლების თანამედროვე ტიპის ქიმიური გამწმენდი ნაგებობის მოწყობის თაობაზე. ამასთან, 2019 წლის 23 იანვარს ზემოაღნიშნული ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნით გათვალისწინებული საქმიანობის ექსპლუატაციის პირობების ცვლილებაზე გაიცა გარემოსდაცვითი გადაწვეტილება (N 2-71.), აღნიშნული გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების მე-8 პირობის შესაბამისად შპს „RMG Gold“-ს ასევე განესაზღვრა სანიაღვრე და კარიერული „მჟავე“ წყლების თანამედროვე ტიპის ქიმიური გამწმენდი ნაგებობის მოწყობის ვალდებულება. ზემოაღნიშნული პირობისა და ადმინისტრაციული მიწერილობის მე-5 პუნქტის მოთხოვნებიდან გამომდინარე შპს „RMG

Gold“-მა საყდრისის საბადოზე კარიერებიდან და ფუჭი ქანების სანაყაროებიდან დრენირებული დაბინძურებული წყლების გაწმენდისათვის სამინისტროში წარმოადგინა ქიმიური ტიპის გამწმენდი ნაგებობის მოწყობა-ექსპლუატაციის პროექტი.

საპროექტო ტერიტორია მდებარეობს დმანისის მუნიციპალიტეტში. გამწმენდი ნაგებობის განთავსების ოპტიმალურ ტერიტორიად შეირჩა საყდრისის საბადოზე მოწყობილი წყალშემკრები აუზის (სადაც თავს იყრის საყდრისის საბადოს მთელ ტერიტორიაზე და სხვა შესაძლო ჩამონადენების შედეგად წარმოქმნილი სანიაღვრე წყლები - ავზის მოცულობა შეადგენს 6682,2 მ³-ს) მიმდებარე ნაკვეთი. საპროექტო ნაკვეთი მდებარეობს თბილისი-გუგუთის საერთაშორისო მნიშვნელობის საავტომობილო გზისა და საყდრისის საბადოზე მისასვლელი გზების გზაგასაყარზე. საპროექტო ტერიტორიიდან პირდაპირი მანძილი უახლოეს დასახლებამდე - 540 მ (სოფ. ბალიჭი). გარემოსდაცვითი თვალსაზრისით საპროექტო ნაკვეთი ნაკლებად სენსიტიურია. არ არის წარმოდგენილი ნიადაგის ნაყოფიერი ფენა, არ აღინიშნება მცენარეული საფარი.

შპს „RMG Gold“-ის საყდრისის საბადოზე ფუნქციონირებს 5 კარიერი. საბადოს მიმდებარედ განლაგებულია ოქროს გროვული გამოტუტვის უბანი. საბადოს ტერიტორიაზე და მის მიმდებარედ განთავსებულია 5 (ცალი) ფუჭი ქანის სანაყარო, საიდანაც მე-5 სანაყარო დახურულია და ფუჭი ქანების განთავსება აღარ მიმდინარეობს. სკოპინგის ანგარიშის თანახმად, სანიაღვრე წყლების (მათ შორის უბნების გარეთ მაგ: გზებზე და სხვ.) შეგროვებისთვის საბადოს ტერიტორიის პერიმეტრზე და მისასვლელ გზებზე მოეწყოს სანიაღვრე წყლების შემკრები სისტემა, რომელიც მოიცავს ყველა სანაყაროსა და კარიერის კონტურს. ამ სისტემით საწარმოს ტერიტორიაზე წარმოქმნილი სანიაღვრე წყლები მიემართება სანიაღვრე წყლების შემკრებ ავზში (წყალშემკრები აუზი მოწყობილია საყდრისის საბადოზე მისასვლელი გზის დასაწყისში). ჩამონადენის მასშტაბისა და მის მიერ გამოწვეული პოტენციური უარყოფითი ზეგავლენის გათვალისწინებით, გადაწყდა დაბინძურებული წყლის გაწმენდისთვის მოეწყოს შესაბამისი (ქიმიური) ტიპის გამწმენდი ნაგებობა, რომელიც უზრუნველყოფს სანიაღვრე და კარიერული წყლის ქიმიურ გაწმენდას და გაწმენდილი წყლის ჩაშვებას მდინარეში (მდ. მაშავერაში). სკოპინგის ანგარიშის მიხედვით, წყლების დებიტის შესწავლის პროცესში ნათელი გახდა, რომ სანიაღვრე წყლის დებიტი არამყარია და საკმაოდ დიდ ინტერვალში მერყეობს. აღნიშნულიდან გამომდინარე მიღებული იქნა გადაწყვეტილება გამწმენდი ნაგებობა მოეწყოს წყალშემკრები რეზერვუარის შემდეგ. წყალშემკრები რეზერვუარი შემდეგს პიკური მოდინების მიღებას და უზრუნველყოფს წყლის თანაბრად მიწოდებას გამწმენდ ნაგებობაზე. აღნიშნული საპროექტო გამწმენდი ნაგებობის მოწყობა ზედაპირული წყლის დაბინძურების მნიშვნელოვან პრევენციულ ღონისძიებას წარმოადგენს.

საწარმო-კარიერული ჩამდინარე წყლების რაოდენობა წარმოადგენს სხვადასხვა უბნის კარიერების, ფუჭი ქანის სანაყაროებისა და ოქროსშემცველი მადნის საწყობის ტერიტორიებზე წარმოქმნილი სანიაღვრე წყლების, ტექტონიკურ ნაპრალებში არსებული მცირედებიტისანი დაწნევითი წყლების, და ტექტონიკურ ზონებში წყალმოდენის მაქსიმალურ ხარჯს. ამას ემატება ავტოსამრეცხაოში წარმოქმნილი საწარმოო ჩამდინარე წყლების ხარჯი. გამწმენდ ნაგებობაში ერთდროულად მოხდება სანიაღვრე წყლების ჩაშვება შემდეგი ფართობებიდან: საყდრისი-N5 უბნის კარიერიდან - 160 000 მ²; საყდრისი-N4 უბნის კარიერიდან - 12 000 მ²; ფუჭი ქანის ხუთივე სანაყაროდან - 628 820 მ²; ღარიბი მადნის საწყობიდან - 2 000 მ²; სამსხვრევის ტერიტორიიდან - 27 000 მ². სკოპინგის ანგარიშის მიხედვით, სანიაღვრე წყლების მაქსიმალური რაოდენობა, რომელიც შესაძლოა ერთდროულად წარმოიქმნას სხვადასხვა საწარმოო უბნებზე შეადგენს: 240,2 მ³/სთ, ანუ

66,73 ლ/წმ. ამას დაემატება, ტექტონიკურ ნაპრალებში არსებული მცირედებიტანი (0.02-0.9 ლ/წმ) დაწნევიანი წყლების ხარჯი და ტექტონიკურ ზონებში წყალმოდენის მაქსიმუმი - 4.0 ლ/წმ. ჯამში საათური ხარჯი - 71,63 ლ/წმ, ანუ 257,8 მ3/სთ. საყდრისის საბადოს წყლის გამწმენდი ნაგებობის საპროექტო დებიტი - 10 მ3/სთ.

სკოპინგის ანგარიშში წარმოდგენილი ტექნოლოგიური ალტერნატივების ანალიზის მიხედვით საპროექტოდ შეირჩა წყლის გაწმენდის ინოვაციური მეთოდი - რომელიც გულისხმობს წყლის გაწმენდას კერამიკული მემბრანიანი ფილტრების გამოყენებით, უკუოსმოსის გარეშე. წარმოდგენილი სკოპინგის ანგარიშის მიხედვით, გამწმენდი ნაგებობა შედგება 2 ერთეული საზღვაო კონტეინერისაგან. კონტეინერებში განთავსებული იქნება შესაბამისი ტექნოლოგიური დანადგარები. კონტეინერები განთავსდება ერთმანეთის პარალელურად შესაბამისი დრენაჟით აღჭურვილ ბეტონის სწორ ფილაზე და ერთმანეთთან დაკავშირებული იქნება მილგაყვანილობით. ავზიდან წყლის მიღება გამწმენდი ნაგებობაში გათვალისწინებულია სპეციალური, მჟავა და ყინვამედეგი ტუმბოსა და პოლიეთილენის მილის საშუალებით. კონტეინერთან განთავსებული იქნება ელექტრო კარადა სენსორული ევრანით (მონიტორით), საიდანაც იმართება მთელი გამწმენდი ნაგებობა. გამწმენდი ნაგებობიდან შემკრებ ავზამდე მოთავსებული იქნება სადრენაჟო მილი. წვიმის წყალი ან/და ნაგებობიდან შემთხვევით დაღვრილი წყალი სადრენაჟო არხების საშუალებით მოხვდება სპეციალურ ზუმფში, საიდანაც გადაიტუმბება უკან, შემკრებ ავზში. ზუმფთან დაკავშირებული იქნება, ასევე თვითონ კონტეინერის სადრენაჟო მილიც, რაც სრულიად გამორიცხავს კონტეინერში, ან მის გარეთ, ბეტონის საფუძველზე მოხვედრილი წყლის ჩაშვებას მდინარეში. გამწმენდი ნაგებობიდან ჩაშვების წერტილამდე მოეწყობა პოლიეთილენის მილი.

საპროექტო გამწმენდი ნაგებობის ძირითადი ტექნოლოგიური სქემა შემდეგნაირია: პროცესის პირველი სტადია მოიცავს pH სიდიდის გაზრდას კაუსტიკური სოდის გარკვეული დოზის დამატებით. მეორე სტადიაზე (წინასწარი დამუშავება) წყალი გადადის სარეაქციო ავზში (ავზის მოცულობა 5 მ³-ია), სარეაქციო ავზიდან (წინასწარი დამუშავების შემდგომ) წყალი უწყვეტად გადაედინება ორ ერთეულ (თითოეული 5 მ³ მოცულობის) მრგვალ სალექარ ავზში (სალექარი ავზების ქვემოთ, კონუსში დაგროვილი შლამი გადადის შემსქელებელ ავზში). დალექვის პროცესის შემდგომ ხდება პირველადი მჟავის დამატება გარკვეული დოზით (ამის მიზანია შესაძლო პოსტ-დალექვის პრევენცია კერამიკულ მემბრანულ ფილტრზე). შემდგომ ეტაპზე გათვალისწინებულია წყლის ფილტრაცია კერამიკული (UF) მემბრანით, ორ იდენტურ საფილტრ კამერაში (წყალს შორდება ყველა შეწონილი და კოლოიდური კომპონენტი), როგორც კი წყალი დატოვებს ფილტრს იგი ნეიტრალდება pH - 8 სიდიდემდე. გაფილტრული და განეიტრალებული წყალი გადადის 1 მ³ მოცულობის ბუფერულ ავზში. როდესაც ბუფერული ავზი გაივსება, გაწმენდილი წყალი გადადის მდინარეში. გაფილტრული წყლის ნაწილი გროვდება უკურეცხვის ავზში და გამოიყენება ფილტრის კერამიკული მემბრანების უკურეცხვისათვის.

სკოპინგის ანგარიშის მიხედვით ლაბორატორიული ცდების საფუძველზე დადგინდა, რომ კარიერებიდან და ფუჭი ქანების სანაყაროებიდან დრენირებული დაბინძურებული წყლისთვის კაუსტიკური სოდის დამატება არ არის საჭირო და pH სიდიდის გაზრდა შესაძლებელია მხოლოდ აერაციის საშუალებით, თუმცა დანადგარში მაინც იქნება გათვალისწინებული კაუსტიკური სოდის დოზირების მოწყობილობა შემდგომში წყლის ხარისხის ცვლილების შემთხვევისთვის. ტექნოლოგიურ ციკლში წყლის pH სიდიდის დასაწევად გამოიყენება 20%-იანი მარილმჟავა. მარილმჟავის სრული მოხმარება წელიწადში შეადგენს 1000 ლიტრს. 20%-იანი მარილმჟავა გამოიყენებული იქნება ასევე

კერამიკული მემბრანების ქიმიური რეცხვისათვის (წელიწადში - 50 ლ), აღნიშნული მიზნით გამოიყენება, ასევე ლიმონმჟავაც (წელიწადში - 200კგ). კერამიკული ფილტრების მემბრანაში სხვადასხვა ბაქტერიების, წყალმცენარეების, ასევე ნავთობის ან ზეთისა და სხვა ორგანული წარმოშობის ნივთიერებების დალექვის შემთხვევაში - გასარეცხად გამოიყენება ნატრიუმის ჰიპოქლორიტი (ერთი გარეცხვისათვის საჭიროა დაახლოებით 1 ლიტრი 12%-იანი ნატრიუმის ჰიპოქლორიტი. ხოლო წელიწადში გათვალისწინებულია 12 ლიტრის გამოყენება).

სკოპინგის ანგარიშის მიხედვით, სულ საყდრისის სანიაღვრე წყლის ქიმიური გამწმენდი დანადგარიდან შემსქელებელში მოსალოდნელია 174 ლ/სთ შლამის წარმოქმნა (4,2 მ3/დღ). გამწმენდი დანადგარიდან წარმოქმნილი შლამი გადადის შემსქელებლებში, სადაც მოხდება გაუწყლოვნება და ორ ერთეულ (თითოეული 6 მ³ მოცულობის) ავზში განთავსება. შლამის საბოლოო განთავსების ადგილად, განსაზღვრულია სს „RMG Copper“-ის სპილენძ-პირიტის კუდსაცავი.

ადმინისტრაციული წარმოების ეტაპზე სამინისტრომ უზრუნველყო წარმოდგენილი სკოპინგის ანგარიშის, როგორც სამინისტროს ოფიციალურ ვებგვერდზე, ისე დმანისის მუნიციპალიტეტის მერიის საინფორმაციო დაფაზე განთავსება. სამინისტროში წარმოდგენილ სკოპინგის ანგარიშსა და თანდართულ დოკუმენტაციასთან ერთად, დამატებით ატვირთული იყო პრეზენტაცია, სადაც საზოგადოებას შესაძლებლობა ჰქონდა გაცნობოდა მოკლე ინფორმაციას პროექტთან დაკავშირებით. წარმოდგენილი პროექტის ადმინისტრაციული წარმოების ეტაპზე პროექტთან დაკავშირებით საჯარო განხილვა არ ჩატარებულა „ახალი კორონავირუსის (COVID-19) გავრცელების აღკვეთის მიზნით გასატარებელი ღონისძიებების შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2020 წლის 23 მარტის N181 დადგენილების შესაბამისად, რომლის მიხედვით „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსი“ საქართველოს კანონით გათვალისწინებული სკოპინგის დასკვნისა და გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების გაცემისთვის დაწყებული ადმინისტრაციული წარმოებები განხორციელდება საჯარო განხილვის ჩატარების გარეშე. ადმინისტრაციულ წარმოებაში საზოგადოების მონაწილეობა და მის მიერ მოსაზრებებისა და შენიშვნების წარდგენის შესაძლებლობა უზრუნველყოფილ იქნა წერილობითი სახით. აღსანიშნავია, რომ სკოპინგის განცხადება ასევე განთავსდა მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე, მოსახლეობის თავშეყრის ადგილებში.

ადმინისტრაციული წარმოების ეტაპზე პროექტთან დაკავშირებით წერილობითი შენიშვნები/მოსაზრებები დააფიქსირა ააიპ „მწვანე ალტერნატივამ“. შენიშვნები ძირითადად ეხებოდა სკოპინგის ანგარიშის სტრუქტურას, წარმოდგენილი ინფორმაციის დეტალიზაციას და საჯარო განხილვის ჩატარების გარეშე გადაწყვეტილების მიღების პროცედურას. ასევე წარმოდგენილ იქნა საზოგადოების შენიშვნები, რომლებიც ძირითადად შეეხებოდა გამწმენდი ნაგებობის ეფექტურობას და ატმოსფერულ ჰაერში მავნე ნივთიერებების ემისიებს. პროექტთან დაკავშირებით რელევანტური შენიშვნები/მოსაზრებები სამინისტროს მიერ მხედველობაში იქნა მიღებული და აისახა სკოპინგის დასკვნაში (გზმ-ის ანგარიშის მომზადებისათვის საჭირო კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის ჩამონათვალში).

სკოპინგის ანგარიშის თანახმად, შესწავლილ იქნა საპროექტო ტერიტორია. ხოლო ჩატარებული კვლევითი სამუშაოების შედეგად მოხდა გარემოზე და ადამიანის ჯანმრთელობაზე მოსალოდნელი ძირითადი ზემოქმედების წყაროების, სახეებისა და ობიექტების იდენტიფიცირება.

სკოპინგის პროცედურის შედეგად განსაზღვრული და დადგენილი იქნა დაგეგმილი საქმიანობის გზშ-ის ანგარიშის მომზადებისათვის საჭირო კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის ჩამონათვალი და გზშ-ის პროცესში დეტალურად შესასწავლი ზემოქმედების სახეები.

გზშ-ის ანგარიშის მომზადებისათვის საჭირო კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის ჩამონათვალი

1. **გზშ-ს ანგარიში უნდა მოიცავდეს** „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მე-10 მუხლის მესამე ნაწილით დადგენილ ინფორმაციას;
2. **გზშ-ს ანგარიშს უნდა დაერთოს** „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მე-10 მუხლის მეოთხე ნაწილით განსაზღვრული დოკუმენტაცია;
3. **გზშ-ს ანგარიშში წარმოდგენილი** უნდა იყოს სკოპინგის ანგარიშში მითითებული (განსაზღვრული, ჩასატარებელი) კვლევების შედეგები, მოპოვებული და შესწავლილი ინფორმაცია, გზშ-ის პროცესში დეტალურად შესწავლილი ზემოქმედებები და შესაბამისი შემცირების/შერბილების ღონისძიებები;
- 3.2 **გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის მე-10 მუხლის მე-2 ნაწილის შესაბამისად გზშ-ის ანგარიში ხელმოწერილი უნდა იყოს იმ პირის/პირების მიერ, რომელიც/რომლებიც მონაწილეობდა/მონაწილეობდნენ მის მომზადებაში, მათ შორის, კონსულტანტის მიერ.**

4. **გზშ-ს ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს:**

- პროექტის საჭიროების დასაბუთება;
- პროექტის აღწერა. მათ შორის პროექტის ფარგლებში დაგეგმილი სამუშაოების დეტალური აღწერა;
- საპროექტო ინფრასტრუქტურული ობიექტების, დანადგარებისა და ტექნოლოგიური მოწყობილობების აღწერა;
- დეტალურად იქნეს ასახული საპროექტო ქიმიური გამწმენდის ტიპი, ძირითადი ფიზიკური მახასიათებლები, მოწყობის გეგმა, პარამეტრები, წარმადობა, ტექნოლოგიური სქემა და გაწმენდის ეფექტურობა;
- საპროექტო ტერიტორიის სიტუაციური სქემა და გენერალური გეგმა (შესაბამისი აღნიშვნებით/ექსპლიკაციით);
- პროექტის ალტერნატიული ვარიანტები **დეტალურად**, შესაბამისი დასაბუთებით. მათ შორის არაქმედების ალტერნატივა, ტექნოლოგიური ალტერნატივა, საპროექტო ტერიტორიის ყველა გონივრული ალტერნატივა და გარემოსდაცვითი თვალსაზრისით შერჩეული ალტერნატივა;
- საქმიანობის განხორციელების ადგილის აღწერა, საპროექტო ტერიტორიის საკადასტრო კოდი, SHP ფაილები და GPS კოორდინატები;
- საპროექტო ტერიტორიიდან დაზუსტებული მანძილი უახლოეს საცხოვრებელ სახლებამდე (ფოტო მასალა), მდინარემდე - მდებარეობის მითითებით;
- საპროექტო ნაგებობის პერიმეტრზე წარმოქმნილი სანიაღვრე წყლების მართვის საკითხებისა და სადრენაჟო სისტემის შესახებ ინფორმაცია;
- წარმოქმნილი შლამის მართვის საკითხების აღწერა **დეტალურად** (მათ შორის დროებითი დასაწყობების ტერიტორიის აღწერა, ტრანსპორტირება, გაუწყლოვანება, დასტაბილურება, შესქელება და საბოლოო მართვის ღონისძიებები);

- ტექნოლოგიურ ციკლში გამოყენებული ქიმიური ნივთიერებების, გამოყენებამდე მათი ტრანსპორტირება-დასაწყობების და მათი შემდგომი მართვის შესახებ დეტალური ინფორმაცია;
- გამწმენდი ნაგებობის ექსპლუატაციის შედეგად წარმოქმნილი სუნის გავრცელებასთან დაკავშირებული საკითხები;
- საყდრისის ტერიტორიიდან დაბინძურებული ჩამონადენი წყლის შემადგენლობა - გაწმენდამდე და გაწმენდის შემდეგ, შესაბამისი დასაშვები ნორმების მითითებით;
- გაუთვალისწინებელ შემთხვევებში, წყლის მაქსიმალური მოდინების დროს ავარიული სიტუაციის მართვის საკითხების შესახებ ინფორმაცია;
- გაწმენდილი წყლის ჩაშვების ადგილის GPS კოორდინატები;
- მცენარეული და ნიადაგის საფარის მოხსნის სამუშაოების, გრუნტის სამუშაოების და სარეკულტივაციო სამუშაოების შესახებ დეტალური ინფორმაცია („ნაყოფიერი ფენის მოხსნის, შენახვის, გამოყენებისა და რეკულტივაციის შესახებ“ ტექნიკური რეგლამენტის მოთხოვნათა დაცვით);
- მშენებლობა-ექსპლუატაციის პერიოდში წარმოქმნილი ნარჩენები და მისი მართვის საკითხების აღწერა;
- ვინაიდან საპროექტო ტერიტორია მდებარეობს თბილისი-გუგუთის საერთაშორისო მნიშვნელობის საავტომობილო გზის სიახლოვეს, გზმ-ის ეტაპზე საჭიროა დადგინდეს აღნიშნულ მონაკვეთზე სამომავლოდ იგეგმება თუ არა საგზაო ან/და მასთან დაკავშირებული ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესება/გაფართოვება და ხომ არ იქონიებს აღნიშნულზე რაიმე გავლენას საპროექტო ინფრასტრუქტურაზე (გამწმენდი ნაგებობა) შესაბამისად, გზმ-ის ეტაპზე წარმოდგენილი უნდა იქნას საავტომობილო გზების დეპარტამენტთან შეთანხმების დამადასტურებელი დოკუმენტაცია;
- მოწყობის და ექსპლუატაციის პერიოდში ელექტრომომარაგება;
- მშენებლობაში გამოყენებული ტექნიკის ჩამონათვალი და რაოდენობა;
- დასაქმებული ადამიანების საერთო რაოდენობა მათ შორის დასაქმებულთა ადგილობრივი წილი;
- დეტალური ინფორმაცია გზმ-ის ანგარიშის შედეგის პროცეში გამოყენებული კვლევების მეთოდოლოგიის შესახებ;

4.1 საპროექტო ინფრასტრუქტურული ობიექტების განთავსების ტერიტორიაზე ჩატარებული გეოლოგიური და ჰიდროგეოლოგიური კვლევის ანგარიში, რომელიც უნდა მოიცავდეს შემდეგს:

- გეოლოგიური გარემოს ფონური მდგომარეობის აღწერა: რელიეფი (გეომორფოლოგია), გეოლოგიური აგებულება და ტექტონიკა, სეისმური პირობები, ჰიდროგეოლოგიური პირობები;
- საინჟინრო-გეოლოგიური პირობები (საპროექტო ტერიტორიის სივრცეში არსებული საშიში გეოლოგიური პროცესების აღწერა);
- საპროექტო ტერიტორიის გეოლოგიური და ჰიდროგეოლოგიური კვლევის შედეგები, დასკვნები და რეკომენდაციები;

5. პროექტის განხორციელების შედეგად გარემოზე მოსალოდნელი ზემოქმედების შეფასება გარემოს თითოეული კომპონენტისათვის:

- ზემოქმედება ატმოსფერულ ჰაერზე მშენებლობისა და ექსპლუატაციის ეტაპზე, ემისიები სამშენებლო ტექნიკის მუშაობისას, გამწმენდი ნაგებობიდან შლამის ამოღების პროცესში (შემარბილებელი ღონისძიებები);
 - ხმაურისა და ვიბრაციის გავრცელებით მოსალოდნელი ზემოქმედება მშენებლობა-ექსპლუატაციის ეტაპზე და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები;
 - გეოლოგიურ და ჰიდროგეოლოგიურ გარემოზე ზემოქმედება მშენებლობა-ექსპლუატაციის პერიოდში, შემარბილებელი ღონისძიებების მითითებით;
 - ზემოქმედება ნიადაგის ნაყოფიერ ფენაზე;
 - ზემოქმედება მიწისქვეშა/გრუნტის წყლებზე და შემარბილებელი ღონისძიებები;
 - ზემოქმედება ზედაპირულ წყლებზე, ზედაპირული წყლების დაბინძურების რისკი;
 - ჩამდინარე წყლებთან ერთად ზედაპირული წყლის ობიექტებში ჩაშვებულ დამაბინძურებელ ნივთიერებათა ზღვრულად დასაშვები ჩაშვების ნორმების (ზ.დ.ჩ) პროექტი;
 - გამწმენდი ნაგებობის მოწყობისა და ექსპლუატაციის ეტაპზე ბიოლოგიურ გარემოზე (ფლორისა და ფაუნის წარმომადგენლებზე) შესაძლო ზემოქმედების სახეები, ზემოქმედების შეფასება და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები;
 - ნარჩენების მართვის საკითხები, ნარჩენების წარმოქმნით მოსალოდნელი ზემოქმედება;
 - სხვა, არსებულ საქმიანობასთან ან დაგეგმილ საქმიანობასთან კუმულაციური ზემოქმედება;
 - ზემოქმედების შეფასება სოციალურ-ეკონომიკურ გარემოზე, ინფორმაცია მოსახლეობის ჯანმრთელობასა და უსაფრთხოებასთან დაკავშირებული რისკებისა და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებების შესახებ;
 - მოწყობა-ექსპლუატაციის ეტაპზე ზემოქმედება სატრანსპორტო ნაკადებზე და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები;
 - გარემოზე ზემოქმედების შემარბილებელი ღონისძიებების გეგმა;
 - დეტალური გარემოსდაცვითი მონიტორინგის გეგმა - შესაბამისი საკონტროლო წერტილების, მონიტორინგის პერიოდის, პროგრამის და ა.შ მითითებით;
 - ავარიულ სიტუაციებზე რეაგირების დეტალური გეგმა;
 - სკოპინგის ეტაპზე საზოგადოების ინფორმირებისა და მის მიერ წარმოდგენილი მოსაზრებებისა და შენიშვნების შეფასება ცხრილის სახით;
 - ზემოქმედება ისტორიულ-კულტურულ და არქეოლოგიურ ძეგლებზე;
 - გზშ-ის ფარგლებში შემუშავებული ძირითადი დასკვნები და საქმიანობის პროცესში განსახორციელებელი ძირითადი ღონისძიებები;
- **გზშ-ს ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს ინფორმაცია სკოპინგის დასკვნით გათვალისწინებული საკითხების შესაბამისად (ერთიანი ცხრილის სახით).**

დასკვნითი ნაწილი:

სკოპინგის დასკვნის მიღების მიზნით სამინისტროში შპს „RMG Gold“-ის მიერ წარმოდგენილ საყდრისის საბადოზე კარიერებიდან და ფუჭი ქანების სანაყაროებიდან დრენირებული დაბინძურებული წყლების გამწმენდი ნაგებობის მოწყობის და ექსპლუატაციის პროექტზე **სავალდებულოა გზშ-ის ანგარიში მომზადდეს** წინამდებარე

სკოპინგის დასკვნით გათვალისწინებული კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის და წარმოსადგენი დოკუმენტაციის მიხედვით.